

Laodicea - Bilang Dalawa

Ang Protestanteng Sungay

Jeff Pippenger

2023-08-27

Mahalaga sa pag-unawa sa mensaheng inaalisan ng selyo sa Aklat ng Pahayag ang pagkilala sa mga ugat, pag-unlad, at kabuluhan ng Repormasyong Protestante. Tatlong pangunahing linya sa loob ng kasaysayan ng nasabing Repormasyon ang tumatalakay sa Bibliya, sa wastong metodolohiyang gagamitin sa pag-aaral ng Bibliya, at sa katotohanang ang mga hinirang na sugo sa kasaysayang iyon ay mga panandang-daan ng kasaysayang iyon. Gaya ng lagi, sinikap ni Satanas na ikubli ang King James Bible sa pamamagitan ng ilang mga huwad; sinikap din niyang ikubli ang wastong metodolohiya para sa pag-unawa sa Bibliya sa pamamagitan ng ilang mga huwad; at sinikap din niyang ikubli ang wastong mga sugo (mga panandang-daan) na itinindig sa kahabaan ng kasaysayang iyon.

Ngunit hindi nanatiling walang ginagawa si Satanas. Tinangka niya ngayon ang lagi na niyang tinatangkang gawin sa bawat iba pang kilusang pangreporma—na dayain at lipulin ang mga tao sa pamamagitan ng pagpapasok sa kanila ng isang huwad bilang kapalit ng tunay na gawain. Gaya ng nagkaroon ng mga huwad na Cristo sa unang siglo ng simbahang Kristiyano, gayundin ay bumangon ang mga bulaang propeta sa ikalabing-anim na siglo.

Sa kasaysayang Millerita mula 1840 hanggang 1844, ang balabal ng Protestantismo—na siyang isa sa dalawang sungay ng hayop na umaahon mula sa lupa, na siyang Estados Unidos—ay napasakamay ng Adbentismong Millerita; sila ang naging sungay na Protestante. Kasabay nito, ang mga iglesyang dating nag-angking sila'y Protestante ay naging tumalikod na Protestantismo, o, gaya ng pagtukoy ng mga Millerita sa kanila, "ang mga anak na babae ng Roma." Nang tanggihan ng mga Protestante ang mensahe ng unang anghel noong 1843, sila'y bumagsak, at ipinagpatuloy ng mga Millerita ang pagdadala ng balabal ng Protestantismo. Ang kasaysayang Millerita ang naging kasukdulan ng gawain ng Diyos sa pagdadala sa Kanyang "iglesia sa ilang" tungo sa ganap na pagkaunawa sa Salita ng Diyos.

Ang pagbubukas ng pagsisiyasat na paghuhukom ay nagdala ng pagsubok ng kautusan ng Diyos, at lalo na ng Sabat. Ang pagpapahayag ng mensahe ng ikatlong anghel ay nangangailangan ng isang iglesya na nagtataguyod ng kautusan ng Diyos, na naibaon sa ilalim ng mga tradisyon at kaugalian ng papado sa Panahong Madilim. Dinala ni Cristo ang mga Protestante sa kasaysayan ng 1840 hanggang 1844 at iniharap ang pagsubok ni Elias, na siyang tinipayan ni William Miller, at nang tanggihan ng mga Protestante ang mensahe ni Miller ay nagbalik sila sa Roma. Ang pagsubok ng mensahe ng unang anghel, gaya ng ipinahayag ni Miller, ay tinipayan ni Elias sa Bundok Karmelo.

At lumapit si Elias sa buong bayan at nagsabi, Hanggang kailan kayo mag-aalinlangan sa pagitan ng dalawang pananaw? Kung ang Panginoon ang Diyos, sumunod kayo sa kaniya; ngunit kung si Baal, sumunod kayo sa kaniya. At ang bayan ay hindi sumagot sa kaniya ng kahit isang salita. 1 Mga Hari 18:21.

Noong 1840, nang maharap ang mga Protestante sa mensahe ni Elias, na kinakatawan ni Miller at ng unang anghel, pinili nila si Baal!

Ang Repormasyong Protestante ay ang pag-aalis ng selyo sa mga katotohanan ng Banal na Kasulatan, na nagpasimula sa “tala sa umaga,” na ipinangakong ibibigay sa kapanahunang kinakatawan ng iglesya ng Tiatira. Ang tahasang pagsalakay laban sa Banal na Kasulatan ay nagsimula ilang siglo nang mas maaga, at ito’y maliwanag na inilahad sa The Great Controversy, lalo na sa kasaysayan ng mga Waldense. Noong 1930, inilathala ni Benjamin Wilkerson ang aklat na “Our Authorized Bible Vindicated.” Ang aklat ay nagdodokumento ng pakikidigma laban sa mga banal na orihinal na teksto na sa huli’y ginamit sa pagsasalin ng King James Bible, at ng iba’t ibang makasatanas na huwad na mga teksto na noon pa man at hanggang ngayon ay itinataguyod ng mga Katoliko, ng tumalikod na Protestantismo, at ng mga Laodiceang Adventista. Ang pakikidigmang iyon ay nagsimula bago pa ang kasaysayan ng mga Waldense, ngunit sila ang palatandaan at sagisag ng mga nag-alay ng kanilang buhay upang magpatotoo sa kahalagahan ng wastong mga manuskrito na sa bandang huli ay isinalin sa 1611 King James Bible.

Ang produksiyon ng King James Bible noong 1611 ay dumaaan sa isang napakaespesipikong proseso ng pagsasalin. Ang proseso ng pagsasalin at paglilimbag ng Bibliya ay naisakatuparan sa pamamagitan ng pitong hakbang ng produksiyon. Nagtagal din ito ng pitong taon upang maisakatuparan, at ang pitong biblikal na taon ay katumbas ng dalawang libo’t limandaan at dalawampung araw. Iyan, siyempre, ay ang gayunding bilang ng mga propetikong araw na sa mga iyon pinagtibay ni Jesus ang tipan sa marami, bilang katuparan ng Daniel siyam. Sa gitna ng banal na sanlinggong iyon ay ipinako si Cristo sa krus, at siyempre, si Cristo na ipinako sa krus ang sentro ng Bibliya. Ang pitong hakbang na iyon upang mabuo ang dalisay na Salita ng Diyos ay ang mga sumusunod.

- **UNA:** Paunang Pagsasalin na Isinagawa ng mga Indibidwal: Humigit-kumulang limampung tagapagsalin ang hinati sa anim na komite, na ang bawat isa ay may pananagutan sa iba’t ibang bahagi ng Bibliya. Ang mga indibidwal na ito ang nagsagawa ng pagsasalin mula sa mga orihinal na wika (Hebreo, Aramaiko, at Griyego) tungo sa Ingles.
- **IKALAWA:** Pagsusuri ng Komite: Matapos makumpleto ng bawat komite ang kanilang pagsasalin ng isang bahagi, ang ginawang pagsasalin ay sinuri ng mismong mga kasapi ng komite. Nagbigay ito ng pagkakataon para sa pinagsamang ambag at pagwawasto ng mga kamalian.
- **IKATLO:** Pagsusuri ng Pangkalahatang Komite: Pagkatapos, ang mga salin ng bawat komite ay isinumite sa isang mas malaking pangkat ng mga iskolar na tinatawag na Pangkalahatang Komite. Ang komiteng ito ay binubuo ng mga kinatawan mula sa bawat isa sa anim na komite sa pagsasalin. Sinuri nila ang kabuuang akda, inihambing at pinagtugma ang iba’t ibang salin ng mga komite.
- **IKA-APAT:** Karagdagang Pagsusuri at Rebisyon: Ang nirebisang bersiyon ng Pangkalahatang Komite ay ibinalik sa bawat komite para sa karagdagang pagsusuri at pagpapino. Ang ganitong paulit-ulit na proseso ay nakatulong upang matiyak ang pagkakapare-pareho at kawastuhan ng salin.

- **IKALIMA:** Pangwakas na Pagsusuri at Pag-apruba: Matapos makumpleto ng bawat komite ang kanilang mga rebisyon, isinumite ang pangwakas na burador sa Pangkalahatang Komite para sa pangwakas na pagsusuri at pag-apruba.
- **IKAANIM:** Pagtitibay ng Hari at Paglalathala: Pagkatapos nito, ang salin na pinagtibay ay iniharap kay Haring James I upang kanyang aprobahan.
- **IKAPITO:** Nang ipagkaloob niya ang kaniyang maharlikang pahintulot, ang pagsasalin ay inilathala noong 1611 bilang King James Version (Authorized Version) ng Bibliya.

Ang mga salita ng Panginoon ay dalisay na mga salita: gaya ng pilak na sinubok sa hurnong yari sa lupa, dinalisay nang makapito. Babantayan mo sila, O Panginoon; iingatan mo sila mula sa salinlahing ito magpakailanman. Mga Awit 12:6, 7.

Sa pakikidigma ni Satanas laban sa Salita ng Diyos, at laban sa mga pananda sa landas na kinakatawan ng iba't ibang mensahero ng nagbubunyag na kasaysayang iyon at ng wastong metodolohiyang gagamitin sa tamang paghahati ng Kanyang Salita, ang King James Bible ng 1611 ay isang pananda sa landas na hayagang tinukoy sa Awit labindalawa. Wala sa iba't ibang huwad na Biblia na nalikha sa pamamagitan ng mga tiwaling manuskritong Katoliko ang tumutugon sa pamantayan ng Awit labindalawa. Ang proseso ng paglilinis na dumaaan sa pitong hakbang, at ang panahong dalawang libo limandaan at dalawampung araw, ay nagpapakilala na ang King James Bible ang “dalisay na mga salita” ng Diyos. Ipinangangako ng Diyos na iingatan ang King James Bible bilang Kanyang dalisay na Salita magpakailanman, at kaya't ipinangangako Niyang itaguyod ang metodolohiyang “historicism” na ginamit ng mga repormador na Protestante, kabilang si William Miller.

Noong ika-labing-apat na siglo, si John Wycliffe, na sa aklat na The Great Controversy ay kinikilala bilang “ang tala sa umaga ng Repormasyon,” ay ginamit ng Diyos upang isalin ang Bibliya sa isang wika na mauunawaan maging ng karaniwang tao. Siya ang sugo na nagmamarka ng panandang-daan ng pasimula ng Repormasyong Protestante.

Ang dakilang kilusang pinasinayaan ni Wycliffe, na magpapalaya sa budhi at sa isipan, at palalayain ang mga bansang malaon nang nakagapos sa karo ng tagumpay ng Roma, ay may bukal sa Banal na Kasulatan. Dito nagmula ang batis ng pagpapala na, tulad ng tubig ng buhay, ay dumadaloy sa mga kapanahunan mula pa noong ika-labing-apat na siglo. Tinanggap ni Wycliffe ang Banal na Kasulatan nang may walang pasubaling pananampalataya bilang kinasihang pahayag ng kalooban ng Diyos, sapat na alituntunin ng pananampalataya at pamumuhay. Napaaral siya na ituring ang Simbahan ng Roma bilang banal at di-nagkakamaling awtoridad, at tanggapin nang may walang-pasubaling paggalang ang mga itinatag na katuruan at kaugalian ng sanlibong taon; ngunit tinalikuran niya ang lahat ng ito upang pakinggan ang banal na salita ng Diyos. Ito ang awtoridad na hinimok niyang kilalanin ng mga tao. Sa halip na ang simbahan ang magsalita sa pamamagitan ng papa, ipinahayag niyang ang tanging tunay na awtoridad ay ang tinig ng Diyos na nagsasalita sa pamamagitan ng Kaniyang salita. At itinuro niya, hindi lamang na ang Biblia ay ganap na pahayag ng kalooban ng Diyos, kundi na ang Espiritu Santo ang kaisa-isa nitong tagapagpaliwanag, at na ang bawat tao, sa pamamagitan ng pag-aaral ng mga katuruan nito, ay dapat matutuhan ang

kaniyang tungkulin para sa kaniyang sarili. Sa gayon, inilayo niya ang isipan ng mga tao mula sa papa at sa Simbahan ng Roma tungo sa salita ng Diyos.

Si Wycliffe ay isa sa pinakadakila sa mga Repormador. Sa lawak ng kaisipan, sa linaw ng pag-iisip, sa katatagan sa pagtataguyod ng katotohanan, at sa katapangan sa pagtatanggol nito, iilan lamang sa mga sumunod sa kanya ang nakapantay sa kanya. Ang kalinisan ng pamumuhay, ang di-napapagod na kasipagan sa pag-aaral at sa paggawa, ang di-madungisang integridad, at ang pag-ibig at katapatan na kawangis ni Cristo sa kanyang paglilingkod, ang naglarawan sa una sa mga Repormador. At ito, sa kabila ng kadilimang pangkaisipan at kabulukang moral ng kapanahunang pinanggalingan niya.

Ang pagkatao ni Wycliffe ay isang patotoo sa kapangyarihang nagtuturo at nagpapabago ng Banal na Kasulatan. Ang Bibliya ang siyang humubog sa kanya upang maging kung ano siya. Ang pagsisikap na maunawaan ang mga dakilang katotohanan ng kapahayagan ay nagkakaloob ng kasariwaan at sigla sa lahat ng kakayahan. Pinalalawak nito ang isip, pinatatalas ang pang-unawa, at pinapahinog ang paghatol. Ang pag-aaral ng Bibliya ay magpapadakila sa bawat isip, damdamin, at mithiin gaya ng hindi kayang gawin ng alinmang ibang pag-aaral. Nagbibigay ito ng katatagan ng layunin, pagtitiyaga, tapang, at tibay ng loob; pinadadalisa nito ang pagkatao at pinapabanal ang kaluluwa. Ang masigasig at mapitagang pag-aaral ng Kasulatan, na nagdadala sa isip ng mag-aaral sa tuwirang pakikipag-ugnayan sa Walang-hanggang Isip, ay magbibigay sa sanlibutan ng mga taong may mas malakas at mas masiglang katalinuhan, gayundin ng higit na marangal na prinsipyo, kaysa kailanman ang naibunga ng pinakahusay na pagsasanay na naihahandog ng pilosopiyang pantao. “Ang pagpasok ng Iyong mga salita,” wika ng mang-aawit, “ay nagbibigay-liwanag; nagbibigay ng kaunawaan.” Awit 119:130. Ang Dakilang Tunggalian, 93, 94.

Kasunod ng patotoo tungkol kay John Wycliffe sa The Great Controversy, nagbigay si Sister White ng isang talaan ng mga tapat na repormador (mga panandang-daan) na sa huli ay humantong sa repormador na si John Knox. Tinutukoy niya ang isang mahalagang tanong na iniharap kay John Knox ni Mary, ang Reyna ng Scotland.

Si John Knox ay tumalikod na sa mga tradisyon at mistisismo ng iglesya, upang magpakabusog sa mga katotohanan ng Salita ng Diyos, at ang katuruan ni Wishart ay nagpatibay sa kanyang pasya na talikuran ang pakikipag-isa sa Roma, at sumapi sa mga inuusig na repormador. . . .

"Nang maiharap nang mukhaan si John Knox sa reyna ng Eskosya—na sa harapan niya'y humuhupa ang sigasig ng maraming pinuno ng mga Protestante—nagpatotoo siya sa katotohanan nang hindi naglilihis. Hindi siya napapayag sa mga paglalambing; hindi siya nasindak sa mga banta. Inakusahan siya ng reyna ng erehiya. Aniya'y itinuro niya sa bayan na tanggapin ang isang relihiyong ipinagbawal ng Estado, at sa gayo'y nilabag niya ang utos ng Diyos na nag-uutos sa mga nasasakupan na sumunod sa kanilang mga prinsipyo. Matatag na tumugon si Knox: 'Kung paanong ang wastong relihiyon ay hindi tumanggap ng pinagmulan ni ng awtoridad mula sa mga prinsipyo, kundi mula lamang sa walang hanggang Diyos, gayon din hindi nakatali ang mga nasasakupan na ihugis ang kanilang relihiyon ayon sa mga hilig ng kanilang mga prinsipyo. Sapagkat madalas na ang mga prinsipyo, higit sa sinuman, ang

pinakamangmang tungkol sa tunay na relihiyon ng Diyos. Kung ang lahat ng binhi ni Abraham ay nasa relihiyon ni Paraon, na matagal silang naging mga nasasakupan, ipinagtatanong ko, ginang, anong relihiyon kaya ang sana'y umiral sa sanlibutan? At kung sa mga araw ng mga apostol ang lahat ay nasa relihiyon ng mga emperador ng Roma, ipinagtatanong ko, ginang, anong relihiyon kaya ang mayroon ngayon sa ibabaw ng lupa? ... At kaya, ginang, mapagtatanto ninyo na ang mga nasasakupan ay hindi nakatali sa relihiyon ng kanilang mga prinsipe, bagaman iniuutos sa kanila na igtalang sila."

Wika ni Maria, 'Binibigyang-kahulugan mo ang Kasulatan sa isang paraan, at binibigyang-kahulugan naman nila [ang mga tagapagturong maka-Roma] ito sa ibang paraan; sino ang aking paniniwalaan, at sino ang magiging hukom?'

"Mananalig kayo sa Diyos, na hayagang nagsasalita sa Kanyang Salita,' tugon ng repormador; 'at lampas sa itinuturo sa inyo ng Salita ay huwag kayong maniniwala sa alinman sa dalawa. Ang Salita ng Diyos ay malinaw sa sarili nito, at kung sa alinmang dako ay may kalabuan, ang Espiritu Santo, na kailanma'y hindi salungat sa Kanyang sarili, ay ipinapaliwanag din yaon nang higit na malinaw sa ibang mga dako, upang wala nang matirang alinlangan kundi sa mga sadyang nagmamatigas sa kamangmangan.' Gayon ang mga katotohanang sinabi ng walang-takot na repormador, na itinataya ang kanyang buhay, sa mismong pandinig ng kamahalan. Sa gayunding di-matinag na katapangan ay nanindigan siya sa kanyang layunin, nananalangin at nakikipaglaban sa mga pagbabaka ng Panginoon, hanggang sa lumaya ang Eskosya mula sa papismo." *The Great Controversy*, 250, 251.

Itinatampok ng pakikipag-ugnayan sa pagitan ng repormador at ng Reyna ang ikatlong hibla sa kasaysayan ng Repormasyon na tumutukoy sa pagsisikap ni Satanas na gayahing-huwad ang Bibliya, ang mga repormador, at ang metodolohiya ng pag-aaral ng Bibliya. Ang sagot ni John sa Reyna ay na ang wastong metodolohiya ay "historicism," na nakasalig sa prinsipyong ang isang linya ng propetikong kasaysayan ay ipinapaliwanag ng Espiritu Santo sa pamamagitan ng isa pang linya ng propetikong kasaysayan.

Ang liwanag ay nabuksan sa gitna ng kadiliman. Si Wycliffe at ang mga unang repormador, magpahanggang sa kapanahunan ng kilusang Millerite, ay gumamit ng isang pamamaraang biblikal sa pag-aaral ng Bibliya na tinaguriang "historicism." Ang kasaysayan ng pamamaraang biblikal sa pag-aaral ng Bibliya ay madalas na ipinagwawalang-bahala, ngunit mahalagang kilalanin ito kung tunay na nais makita ang kabuluhan ng mga alituntunin ng interpretasyong propetiko na pinagtibay ni Miller at, pagkaraan, ng *Future for America*.

Dalawa lamang ang mga iglesiang tinutukoy ni Sister White bilang itinalagang bayan ng Diyos: ang sinaunang Israel at ang Iglesia Adventista ng Ikapitong Araw.

"Ang mga dahilan kung bakit tayo ay tinataguriang bayan ng Diyos ay dapat ulit-ulitin. Deuteronomio 4:1-13" *Manuscript Releases*, tomo 8, 426.

Ang iglesya ng mga apostol at ang iglesya sa ilang noong panahon ng kadiliman ng papado ay hindi kailanman tinawag na pinangalanang bayan ng Diyos, sapagkat ang katawagang ito (na ang kahulugan ay matawag sa pangalan) ay kumakatawan sa isang iglesyang pinagkatiwalaan ng

tungkuling maging mga tagapag-ingat ng kautusan ng Diyos, at, sa ilalim ng Adventismo, sila rin ay itinakdang maging mga tagapag-ingat ng mga makahulugang katotohanan ng Diyos.

Tinawag ng Diyos ang Kaniyang iglesia sa panahong ito, gaya ng Kaniyang pagtawag sa sinaunang Israel, upang tumindig bilang isang ilaw sa sanlibutan. Sa pamamagitan ng makapangyarihang pangtabas ng katotohanan, na siyang mga mensahe ng unang, ikalawa, at ikatlong anghel, Kaniyang inihiwalay sila mula sa mga iglesia at mula sa sanlibutan upang dalhin sila sa isang banal na kalapitan sa Kaniya. Ginawa Niya silang mga tagapag-ingat ng Kaniyang kautusan at ipinagkatiwala sa kanila ang mga dakilang katotohanan ng propesiya ukol sa kapanahunang ito. Gaya ng mga banal na orakulo na ipinagkatiwala sa sinaunang Israel, ang mga ito ay isang banal na pagkakatiwala na dapat ipahayag sa sanlibutan. Ang tatlong anghel ng Apocalipsis 14 ay kumakatawan sa mga taong tumatanggap sa liwanag ng mga mensahe ng Diyos at humahayo bilang Kaniyang mga kinatawan upang iparinig ang babala sa kahabaan at kalaparan ng sanlibutan. Testimonies, tomo 5, 455.

Si William Miller ang hinirang na sugo upang buksan ang mga makahulugang katotohanan ng Diyos, at nang ang mga katotohanang iyon ay nag-akay sa isang bayan sa bukas na pintuan ng Kabanal-banalang Dako noong 1844, pagdaka'y ibinukas ng Diyos ang kautusan ng Diyos. Si Wycliffe ay isang palatandaan sa landas sa pagbubukas ng Bibliya at sa pagpasimula ng Repormasyong Protestante, ngunit siya rin ay palatandaan ng gawa ng Diyos upang itatag ang "mga dakilang katotohanan ng propesiya." Si John Wycliffe ang tala sa umaga na natukoy sa kasaysayan ng isang libo't dalawang daan at animnapung taong pamamayani ng Kapapahan. Nagsimula ang kaniyang gawain noong ika-labing-apat na siglo, at noong ika-labimpitong siglo, isa pang palatandaan ng linyang makahula na iyon ang paglalathala ng King James Bible noong 1611. Sa linyang iyon, sa kalaunan ay naaabot natin ang palatandaan ng mga tuntunin ni Miller sa pagpapakahulugan ng propesiya. Si Miller ay isang palatandaan sa linyang iyon ng katotohanan, at gayundin ang kaniyang mga tuntunin. Ang kaniyang mga tuntunin ay nagpapatotoo sa isang palatandaan sa wakas ng Adventismo na kinakatawan ng paglalathala ng Prophetic Keys.

Kung hindi natin nauunawaan na ang mga alituntunin ni Miller ay isang palatandaan sa isang linya ng kasaysayang propetiko na kumakatawan sa gawaing pangalagaan ang mga orihinal at wastong teksto ng Bibliya, at gayundin sa gawaing pagbubukas ng tunay na pagkaunawa sa Bibliya, na nangangailangan na ang mga repormador ay akayin upang maunawaan at gamitin ang banal na metodolohiya ng pag-aaral na tinatawag na "historicism," kulang tayo sa impormasyong kinakailangan upang makilala ang mga katotohanang propetiko na nauugnay sa gawaing pagpapahayag at pagpapanatili ng liwanag ng ikatlong anghel sa katapusan ng Adventismo. Dahil dito, mahalagang magsagawa ng isang munting pagsusuri sa linyang iyon ng kasaysayan.

Ang tanging tunay na kahulugan ng salitang "Protestante" ay ang pagtutol sa Roma. Kung ang isang simbahan ay tumigil sa pagtutol sa Roma, ito ay hindi na Protestante at sa gayon ay nagiging anak na babae ng Roma, gaya ng nangyari sa mga Protestanteng tumanggi sa mensahe ng unang anghel. Ang pangunahing pagkaunawa na naging "motto" ng mga Protestanteng lumabas mula sa Simbahang Katolika ay "ang Bibliya at ang Bibliya lamang." Gayunman, pinatutunayan ng kasaysayan na ang Bibliya ay kailangang maihati nang wasto.

Pagsikapan mong maipakita ang iyong sarili na subok sa Diyos, isang manggagawang walang dapat ikahiya, na gumagamit nang wasto ng salita ng katotohanan. Ngunit ilagan mo ang mga usapang lapastangan at walang kabuluhan, sapagkat magbubunga ang mga ito ng lalo pang kawalang kabanalan. 2 Timoteo 2:15, 16.

Ang pamamaraan ng pag-aaral ng Bibliya na inakay ang mga Protestante na gamitin sa kanilang pagsisikap na wastong hatiin ang salita ng katotohanan ay ang “historisismo.” Ang nasabing pamamaraan ay naging isang tiyak at mabigat na puntirya ng pananalakay ni Satanas, at sinalakay nga niya ito.

Dapat nating malaman sa ating sarili kung ano ang bumubuo sa Kristiyanismo, kung ano ang katotohanan, kung ano ang pananampalatayang ating tinanggap, kung ano ang mga alituntunin ng Bibliya—ang mga alituntuning ibinigay sa atin mula sa pinakamataas na awtoridad. *The 1888 Materials*, 403.

Ang pagpapahina sa metodolohiyang biblikal na ginamit ng mga Repormador at ipinagpatuloy hanggang kay William Miller ay partikular na natukoy na nagsimula noong ikalabing-limang siglo sa pamamagitan ng isang iskolar na Heswita na nagngangalang Francisco Ribera (1537–1591), na kinikilalang nagpasikat ng interpretasyong futurista. Sumulat siya ng isang komentaryo sa aklat ng Apocalipsis na nagmungkahi ng isang interpretasyong futurista sa mga propesiya, na inilalayo ang mga ito mula sa makasaysayang konteksto. Inimbento ni Ribera ang metodolohiyang ito upang labanan ang katotohanang laging ibinubunga ng metodolohiyang historisista. Ang katotohanang iyon ay na ang papa ng Roma ang antikristo ng propesiya ng Bibliya.

Sa ikalabimpitong at ikalabingwalong siglo, mapatutunayan sa mga dokumento na batid ng Protestantismo na ang maling metodolohiya ni Ribera ay sataniko at di-makatwiran. Sumulat ang mga Protestante noong panahong iyon ng mga aklat at polyeto na sumasalungat sa “mga lapastangan at walang kabuluhang pananalita” ng pantás na Heswita. Ngunit noong 1909, nailathala ang “Kabayong Troyano,” ang Scofield Reference Bible, at ang mga reperensiyang isinisingit sa mga talababa ng Bibliya ay nakabatay sa mga turo ni Ribera at ng isa pang Heswita na nagngangalang Manuel Lacunza (1731–1801). Sumulat si Lacunza sa ilalim ng sagisag-panulat na Juan Josafat Ben-Ezra, at naglathala ng aklat na pinamagatang “Ang Pagdating ng Mesiyas sa Kaluwalhatian at Kadakilaan.” Gaya ni Ribera na nauna sa kanya, ang aklat ay isang tuwirang pag-atake laban sa katuparan ng mga propesiya sa aklat ng Pahayag.

Alam ni Satanas na ang mensaheng kailangan niyang balutin ng kalituhan ay ang pangwakas na babala na nagmumula sa Aklat ng Pahayag. Sa pamamagitan ng pagsasama ng mga salitang lapastangan at walang kabuluhan ng dalawang paring Heswita sa mga sanggunian sa loob ng Scofield Reference Bible, nagawa ni Satanas na akayin ang mga Protestanteng tumalikod upang tanggapin ang mga metodolohiyang Heswita, kaya’t nabulag sila sa katotohanan. Naisakatuparan ito ni Satanas sa pamamagitan ng pagpapakilala ng ilang Katolikong modelong propetiko na nag-alis sa posibilidad na matukoy nang malinaw kung sino ang antikristo sa propesiya ng Bibliya. Hindi ito naging mahirap na panlilinlang para kay Satanas, sapagkat ang mga Protestante ay nakabalik na sa Simbahang Romano dahil sa kanilang pagtanggap sa mensahe ni Miller noong 1843.

Sa paglipas ng mga taon, may nailathalang ilang aklat at artikulo na nagdodokumento sa pagsalakay ni Satanas laban sa Bibliya, na nagsimula noong mga unang siglo matapos maipako si Cristo sa krus. Ang pagsalakay na iyon ay umabot sa puntong ipinakilala ang mga huwad na manuskrito upang makagawa ng mga huwad na Bibliya. Sumalakay din si Satanas laban sa mga repormador na ibinangon upang itaguyod ang Salita ng Diyos, habang sila'y nabubuhay at maging matapos pumanaw ang mga Repormador na iyon.

Isaalang-alang lamang kung paano pinakikitunguhan ng mga makabagong mananalaysay at teologong Adventista ng Ikapitong Araw ang paksa hinggil kay William Miller. Para bang hinukay nila ang kanyang mga buto at inihagis ang mga iyon sa Ilog Mississippi.

Si William Miller ay ginagambala ang kaharian ni Satanas, at ang pangunahing kaaway ay naghangad hindi lamang na hadlangan ang bisa ng mensahe, kundi pati na lipulin ang mismong mensahero. Samantalang ikinapit ni Amang Miller nang may praktikal na bisa ang katotohanang mula sa Kasulatan sa mga puso ng kaniyang mga tagapakinig, nagalab laban sa kaniya ang poot ng mga nagpapakilalang Kristiyano, gaya ng napaalab ang galit ng mga Hudyo laban kay Cristo at sa kaniyang mga apostol. Pinukaw ng mga kasapi ng iglesia ang mga mas mababang uri, at sa ilang pagkakataon ay nagbalak ang mga kaaway na kitilin ang kaniyang buhay pag-alis niya sa pook ng pagpupulong. Ngunit ang mga banal na anghel ay nasa pulutong, at isa sa kanila, sa anyo ng isang tao, ay hinawakan ang bisig ng lingkod ng Panginoon na ito, at inihatid siya nang ligtas palayo sa galit na pulutong. Hindi pa natatapos ang kaniyang gawain, at si Satanas at ang kaniyang mga kampon ay nabigo sa kanilang layon. Espiritu ng Propesiya, tomo 4, 219.

Tingnan kung paanong yaon ding dalawang kategorya sa Adventismo (mga teologo at mga mananalaysay) ay minaliit at pinagtakpan ang pagkabisa ng mga tuntunin ni Miller, na ayon sa ipinabatid sa atin ni Kapatid na White ay gagamitin ng lahat ng tunay na magpapahayag ng tatlong mensahe ng mga anghel.

Yaong mga nakatalaga sa pagpapahayag ng mensaheng ng ikatlong anghel ay nagsasaliksik sa Banal na Kasulatan ayon sa gayunding paraang ginamit ni Amang Miller. Sa munting aklat na pinamagatang "Views of the Prophecies and Prophetic Chronology," ibinigay ni Amang Miller ang mga sumusunod na payak subalit matalino at mahalagang mga tuntunin para sa pag-aaral at pagpapakahulugan ng Banal na Kasulatan:-

[Sinipi ang mga alituntunin isa hanggang lima.]

Ang nasa itaas ay isang bahagi ng mga alituntuning ito; at sa ating pag-aaral ng Bibliya ay makabubuti sa ating lahat na tumalima sa mga simulain na inilahad. Review and Herald, Nobyembre 25, 1884.

Kung hindi susuriin ang tatlong hibla ng linya ng kasaysayang propetiko na nakaugnay sa pag-unlad at pagtatatag ng Salita ng Diyos, imposibleng makita ang kabuluhan ng isang mahalagang patotoo upang itaguyod si William Miller bilang mensaherong itinulad kay Elias sa kanyang pagpapahayag ng mensahe, at kay Moises sa pangakong ibabangon si Miller sa pagkabuhay na muli ng mga matuwid, at kay Eliseo sa kanyang kahandaang iwan ang kanyang

bukid at paglingkuran ang mensahe ni Elias. Kinilala ni Kapatid na White ang tatlo sa mga bayani ng Bibliya bilang nagsasagisag kay William Miller, na ngayo'y itinuturing ng mga makabagong teologong Adventista at historyador na para bang siya'y isa lamang "mahirap na batang magsasaka" mula sa ika-labing-walong siglo.

Si William Tyndale ay isa sa maraming repormador na ibinangon sa linyang ito ng kasaysayang propetiko. Kung maaari kong sabihin sa ganitong paraan, ang kaniyang 'pahayag ng layunin' laban sa mga sugo ng Papa na kaniyang nakadaupang-palad ay ito: "Gagawin kong ang batang nag-aararo ay makaaalam ng higit tungkol sa Banal na Kasulatan kaysa sa nalalaman ninyo." Si William Miller ang batang magsasaka, na siyang umaararo at tumupad sa propesiya ni Tyndale.

Ang pambungad na ito ay lubhang pinasimple, kung iuugnay sa lahat ng kasaysayang maihaharap upang patibayin ang ating nailahad hanggang sa ngayon. Isasaalang-alang naman natin ngayon ang ilang tanda ng Alpha at Omega upang ihatid tayong pabalik sa pagsasaalang-alang kay Miller bilang isang panandang-daan at sugo.

Ang Aklat ni Daniel ang pasimula ng isang aklat na binubuo ng dalawang aklat. Ang wakas ng nasabing aklat ay ang Aklat ng Pahayag. Bagaman dalawang magkaibang aklat sila, kapag pinagsama, kinakatawan nila ang iisang aklat.

Ilang taon na ang nakalilipas, nagkaroon ako ng isang pampublikong pakikipag-ugnayan sa isang kilalang teologong Adventista ng Ikapitong Araw na nagtrabaho sa Biblical Research Institute ng Pangkalahatang Kumperensiya ng Iglesia Adventista ng Ikapitong Araw. Tinangka ng teologong iyon na itama ang aking pag-unawa sa huling anim na talata ng Daniel labing-isa, at gayundin ang aking pag-unawa sa "daily" sa aklat ni Daniel. Ang aming pakikipag-ugnayan ay naganap sa loob ng isang yugto ng panahon, sapagkat binubuo ito ng kanyang paglalathala ng isang artikulo na aking sinagot, na muli niyang tinugon, at pagkatapos, siyempre, ay muli kong inilahad ang aking mga saloobin, at iba pa. Sa pakikipag-ugnayang iyon ay ipinaalam niya sa akin na sa komiteng kanyang kinabibilangan sa Pangkalahatang Kumperensiya, siya ang itinuturing na dalubhasa sa aklat ni Daniel, at ang isa niyang kasamahan ay itinuturing na nakatalagang dalubhasa sa aklat ng Apocalipsis. Sa aming mga palitan ay ayaw niyang talakayin ang mga punto sa aklat ng Apocalipsis, kundi ipinaubaya niya ang mga iyon sa kanyang kasamahan. Nais niyang manatili ang talakayan sa aklat ni Daniel lamang.

Si Sister White ay malinaw na nagsasaad na ang Daniel at Apocalipsis ay iisang aklat. Sa antas na iyon, kinakatawan nila ang Bibliya, na iisang aklat na binubuo ng dalawang aklat, ang luma at ang bago. Binabanggit din ni Sister White ang iglesia ng mga Hudyo, na ang tanging itinuturing nilang iisang aklat ay ang lumang aklat, at binabanggit din niya ang yaong mga nagwawalang-bahala sa lumang aklat sapagkat ang nauunawaan lamang nila, o ang nais lamang nilang unawain, ay ang bagong aklat. Ang kaniyang inspiradong patotoo ay ito: kung ang bago lamang ang tinatanggap mo, itinatakwil mo ang luma, at gayundin sa kabaligtaran. Kapag ang isang teologo ay nag-aangking dalubhasa siya sa Daniel ngunit hindi sa Apocalipsis, inuulit lamang niya ang kaisipang Hudyo ng pagtanggap lamang sa Lumang Tipan; at alam natin kung saan dinala ng makitid na pananaw na iyon ang mga Hudyo. Ang pagkiling sa alinmang panig ng usaping

ito—pagtanggap sa luma at hindi sa bago, o pagtanggap sa bago ngunit hindi sa luma—ay pagtanggap sa buong patotoo.

Nagtanong ang Tagapagligtas sa kaniyang mga alagad kung nauunawaan nila ang mga bagay na ito. Sumagot sila, “Oo, Panginoon.” At sinabi niya sa kanila, “Kaya’t ang bawat eskriba na naturuan hinggil sa kaharian ng Langit ay tulad sa isang puno ng sambahayan, na naglalabas mula sa kaniyang kayamanan ng mga bagay na bago at luma.” Sa talinhagang ito, iniharap ni Jesus sa kaniyang mga alagad ang pananagutan ng mga may tungkuling ihatid sa sanlibutan ang liwanag na kanilang tinanggap mula sa kaniya. Ang tanging Kasulatang umiiral noon ay ang Lumang Tipan; ngunit hindi iyon nasulat para lamang sa mga sinauna; ito’y para sa lahat ng panahon at para sa lahat ng tao. Ibig ni Jesus na ang mga tagapagturo ng kaniyang aral ay magsaliksik nang masigasig sa Lumang Tipan para sa liwanag na nagpapatunay sa kaniyang pagkakakilanlan bilang ang Mesiyas na ipinanghula sa mga propesiya, at nagpapahayag ng kalikasan ng kaniyang misyon sa sanlibutan. Ang Lumang Tipan at ang Bagong Tipan ay hindi mapaghihiwalay, sapagkat kapwa ang mga ito ay mga katuruan ni Cristo. Ang aral ng mga Hudyo, na tumatanggap lamang sa Lumang Tipan, ay hindi patungo sa kaligtasan, yamang itinatakwil nila ang Tagapagligtas na ang buhay at ministeryo ay katuparan ng kautusan at ng mga propesiya. At ang aral ng mga nagwawaksi sa Lumang Tipan ay hindi patungo sa kaligtasan, sapagkat itinatakwil nito ang yaong tuwirang patotoo tungkol kay Cristo. Nagsisimula ang mga nag-aalinlangan sa pagbabalewala sa Lumang Tipan, at isang hakbang na lamang ang kailangan upang itanggi ang bisa ng Bagong Tipan, at sa gayon kapwa itinatakwil.

Maliit ang impluwensiya ng mga Hudyo sa daigdig na Kristiyano sa pagpapakita sa kanila ng kahalagahan ng mga kautusan, kabilang ang may-bisang kautusan ng Sabbath, sapagkat, sa paglalantad ng matatandang kayamanan ng katotohanan, isinasantabi nila ang mga bago na nasa sariling mga turo ni Jesus. Sa kabilang dako, ang pinakamatibay na dahilan kung bakit nabibigo ang mga Kristiyano na maimpluwensiyahan ang mga Hudyo na tanggapin ang mga turo ni Cristo bilang pagpapahayag ng banal na karunungan, ay sapagkat, sa paglalantad ng mga kayamanan ng kaniyang salita, hinahamak nila ang mga kayamanan ng Lumang Tipan, na siyang mga naunang turo ng Anak ng Diyos, sa pamamagitan ni Moises. Itinatakwil nila ang kautusang ipinahayag mula sa Sinai, at ang Sabbath ng ikaapat na utos, na itinatag sa Hardin ng Eden. Ngunit ang ministro ng ebanghelyo, na sumusunod sa mga turo ni Cristo, ay magtatamo ng ganap na kaalaman sa kapuwa Lumang at Bagong Tipan, upang maiharap niya ang mga ito sa kanilang tunay na liwanag sa bayan bilang isang di-mapaghihiwalay na kabuuan—na ang isa’y umaasa sa kabila at ang kabila’y nagbibigay-liwanag sa isa. Sa gayon, gaya ng itinuro ni Jesus sa kaniyang mga alagad, maglalabas sila mula sa kanilang kayamanan ng ‘mga bagong bagay at luma.’ Spirit of Prophecy, tomo 2, 255.

Ang naunang payo ay may isa pang paglalapat para sa mga Adventistang Laodiceano. Ang magpahayag na naniniwala sa buong Bibliya, kapwa ang Lumang at ang Bagong Tipan, ngunit itinatakwil ang Espiritu ng Propesiya, ay kaparehong pagkakasadlak sa hukay ng pagtanggap sa iisang patotoo lamang. Kinakailangan ang dalawang saksi upang itatag ang katotohanan, kaya’t imposibleng itatag ang katotohanan sa pamamagitan lamang ng isang saksi; at ang sinumang magtangkang gawin iyon ay itinatakwil ang dalawang saksi at ibinabatay ang kanyang

pananampalataya sa tinatawag na 'mga kalahating katotohanan.'

Uulitin ko ngayon ang isang tanong na nasa isa sa mga unang artikulong nailalathala mula pa noong Hulyo 2023. Ang tanong ay, "Anong bagong liwanag ang nagmula sa Adventismo magmula pa noong 1863?" Ang sagot ay payak lamang: "Wala."

Ang mga aklat ni Daniel at ng Apocalipsis ay iisa. Ang isa ay propesiya, ang isa nama'y pahayag; ang isa ay aklat na tinatakan, ang isa nama'y aklat na binuksan. Narinig ni Juan ang mga hiwagang binigkas ng mga kulog, ngunit ipinag-utos sa kaniya na huwag niya itong isulat. Seventh-day Adventist Bible Commentary, tomo 7, 971.

Samakatuwid, ipinakikilala ng Alfa at Omega na si Daniel ang una at ang Apocalipsis ang huli. Sumasagisag si Daniel sa pasimula at sumasagisag ang Apocalipsis sa wakas ng Adventismo.

Ang Pahayag ay isang aklat na tinatakan, ngunit ito rin ay isang aklat na nakabukas. Itinatala nito ang mga kamangha-manghang pangyayaring magaganap sa mga huling araw ng kasaysayan ng daigdig na ito. Ang mga aral ng aklat na ito ay tiyak, hindi mistikal at di-maunawaan. Sa loob nito, tinatalakay ang gayon ding linya ng propesiya gaya ng nasa Aklat ni Daniel. May ilang propesiyang inulit ng Diyos, at sa gayon ay ipinakikitang dapat silang bigyan ng kahalagahan. Hindi inuulit ng Panginoon ang mga bagay na walang malaking kabuluhan. Manuscript Releases, volume 9, 8.

Sa simula ng Adbentismo, sa mismong mga talatang siyang sentral na haligi ng Adbentismo, ang mga talatang tinanggalan ng selyo noong 1798, nagpakilala si Jesus bilang "Palmoni," ang Kahanga-hangang Tagabilang. Sa wakas ng Adbentismo, nagpapakilala si Jesus bilang "Alpha at Omega," ang kahanga-hangang dalubwika, ang Salita ng Diyos. Dahil dito, ang simula ng Adbentismo at ang mensahe ng unang anghel ay "isinabit sa panahon." Sa wakas ng Adbentismo, ang mensahe ng ikatlong anghel ay isasabit sa Kaniyang Salita.

Ang pasimula at ang wakas ng Adbentismo ay nagaganap sa kasaysayan ng ikaanim na kaharian ng propesiya sa Bibliya; samakatuwid, nagaganap ang mga ito sa pasimula at sa wakas ng Estados Unidos. Ang propetikong kasaysayan ng Estados Unidos ay ang kasaysayan ng dalawang sungay ng Republikanismo at Protestantismo. Sa pagtatapos ng kasaysayang iyon, ang dalawang sungay na iyon ay magbabago mula sa kordero tungo sa dragon. Ang Republikanismo ay magbabago tungo sa demokrasya at ang Protestantismo ay magbabago tungo sa apostatang Protestantismo. Kapag ang kopa ng panahong pangprobasyon para sa Estados Unidos ay nagsisimulang sumapit sa wakas, gaya ng nagaganap sa kasalukuyan, ang dalawang sungay ng apostatang Republikanismo at apostatang Protestantismo ay bubuo ng isang larawan ng hayop, sa gayo'y pinagsasama ang simbahan at ang estado sa isang sungay na nagsasalita na gaya ng dragon. Ngunit ang Diyos ay hindi maiiwang walang saksi, sapagkat sa proseso ng pagdadala sa Estados Unidos sa pagwawakas, ititindig Niya ang tunay na sungay ng Protestantismo upang magprotesta laban sa larawan ng hayop sa Estados Unidos, at pagkatapos noon laban sa larawan ng hayop na kinakaharap ng buong sanlibutan. Ang pagpapatindig sa sungay ng Protestantismo sa katapusan ng Estados Unidos ay isasakatuparan sa loob ng gayunding balangkas ng kasaysayan gaya noong itinaas ang sungay ng Protestantismo sa pasimula ng Estados Unidos. Ang dating bayang tipan ay

lalampanan, at isang bagong bayan ang magiging bagong bayang tipan. Walang bagong anuman sa ilalim ng araw.

Kapag ginagamit natin ang mga propesiyang ukol sa panahon na naunawaan at iniharap sa kasaysayang Millerita upang suriin ang Alpha at Omega, nasusumpungan natin na ang dalawa ay iisa at pareho. Bawat propesiyang ukol sa panahon ay nagsisimula sa isang kasaysayan sa panahong ipinapahayag ang propesiya, at ang kasaysayang iyon ay laging nagiging tipo ng kasaysayan sa panahong natutupad ang propesiya.

Nagsimula ang kasaysayan ng propesiya ng dalawang libo't tatlong daang taon sa ikatlong atas noong 457 BK at nagwakas sa mensahe ng ikatlong anghel noong Oktubre 22, 1844. Sa mga pangyayaring humantong sa, ngunit bago dumating ang ikatlong atas, naisakatuparan ang gawaing pagtatayo ng templo at ng lungsod ng Jerusalem. Gayon din naman, sa kasaysayang humantong sa pagdating ng ikatlong anghel, naitatag ang mga saligang katotohanan ng templong Millerita.

Noong 1798, natupad ang dalawang libo't limang daan at dalawampung taong propesiya na nagsimula noong 723 BK sa pagkakalat ng hilagang sampung lipi. Itinukoy ng propesiyang iyon ang dalawang yugto na tig-isang libo dalawang daan at animnapung taon, na minamarkahan ang pagyurak sa literal na templo at literal na Jerusalem na ginawa ng literal na paganong Roma, na sinundan ng isang libo dalawang daan at animnapung taon ng Roma Papal na yumurak sa espirituwal na lungsod at templo. Nagsimula ang propesiyang iyon sa pagwasak sa kahariang hilaga at sa pagkakalat ng mga mamamayan ng kaharian. Sa kalagitnaan ng propesiyang iyon, noong 538, minarkahan ang katapusan ng pagyurak sa bayan ng Diyos ng paganong Roma—ang ikaapat na kaharian sa propesiya ng Biblia—at nagbunga ito ng pagkakalat ng iglesya ng Diyos patungo sa ilang ng Madilim na Panahon. Ang wakas ng panahong propetikong iyon noong 1798 ay minarkahan ang katapusan ng ikalimang kaharian sa propesiya ng Biblia. Ang pagkakalat ng hilagang sampung lipi, at ng iglesyang Kristiyano na tumakas tungo sa ilang, ay kumakatawan sa pagtitipon ng mga nakatakdang maging sungay ng Protestantismo. Madalas na kinakatawan ng mga kabaligtaran ang mga palatandaan sa daan, at ang isang pagkakalat ay maaaring kumatawan sa isang pagtitipon, gaya ng si Elias ay kumakatawan kay Juan Bautista. Sa gayunding propetikong pagtutunggalian, si Elias ay hindi namatay, at si Juan Bautista ay namatay.

Noong 677 BK, ang katimugang lipi ng Juda (na tinukoy din sa Kasulatan bilang ang maluwalhating lupain) ay nangalat sa loob ng dalawang libo at limandaang dalawampung taon, na nagwakas noong Oktubre 22, 1844. Ang propesiyang iyon ay tumutukoy sa pagyurak sa bayan ng Diyos, na tinutukoy ni Daniel bilang “ang hukbo” sa Daniel 8:13, 14.

Nang magkagayo’y narinig ko ang isang banal na nagsasalita, at ang isa pang banal ay nagsabi sa banal na yaong nagsasalita, Hanggang kailan ang pangitain tungkol sa palaging handog, at sa pagsalangsang ng pagkatiwangwang, na kapuwa ang santuario at ang hukbo ay ibinibigay upang yurakan? At sinabi niya sa akin, Hanggang sa dalawang libo at tatlong daang araw; kung magkagayo’y malilinis ang santuario. Daniel 8:13, 14.

Ang propesiya ng 2,300 taon, na nagwakas kasabay ng propesiya ng 2,520 taon na nagsimula noong 677 B.K., ay tumutukoy sa pagyurak sa santuwaryo, gaya ng itinukoy sa Daniel 8:13, 14.

Ang propesiya tungkol sa pagkakalat ng Juda noong 677 B.K. ay may tatlong naunang pagsalakay ni Nebuchadnezzar, at ang propesiyang iyon ay nagwakas sa pagdating ng ikatlong mensahe noong Oktubre 22, 1844.

Ang dalawang propesiyang tig-2,520 taon, na nagwakas ayon sa pagkakasunod noong 1798 at 1844, ay tumutukoy sa apatnapu't anim na taong pagtatayo ng pundasyon ng templong Millerita. Si Moises ay gumugol ng apatnapu't anim na araw sa pagtanggap ng mga tagubilin hinggil sa pagtatayo ng templo; ang pagpapaayos ng templo ni Herodes sa panahon ni Cristo ay umabot ng apatnapu't anim na taon, na nagtapos sa taon ng bautismo ni Cristo. Mula sa bautismo, pumunta Siya sa ilang sa loob ng apatnapung araw, at pagbalik Niya, nilinis Niya ang templo sa unang pagkakataon, at ninais ng mga mapagtalong Judio na malaman kung sa anong kapamahalaan Niya ginawa ang gayong bagay.

At malapit na ang Paskuwa ng mga Judio, at umakyat si Jesus sa Jerusalem. At nasumpungan niya sa templo ang mga nagbibili ng mga baka at tupa at mga kalapati, at ang mga tagapagpalit ng salapi na nakaupo. At nang makagawa siya ng isang panghagupit na yari sa maliliit na tali, pinalayas niya silang lahat mula sa templo, pati ang mga tupa at ang mga baka; at ibinuhos ang salapi ng mga tagapagpalit, at ibinuwal ang mga mesa. At sinabi niya sa mga nagbibili ng mga kalapati, Alisin ninyo rito ang mga ito; huwag ninyong gawing bahay-kalakal ang bahay ng aking Ama. At naalaala ng kaniyang mga alagad na nasusulat, Ang sigasig para sa iyong bahay ay lumamon sa akin. Nang magkagayo'y sumagot ang mga Judio at sinabi sa kaniya, Anong tanda ang maipakikita mo sa amin, yamang ginagawa mo ang mga bagay na ito? Sumagot si Jesus at sinabi sa kanila, Sirain ninyo ang templong ito, at sa tatlong araw ay babangunin ko ito. Sinabi nga ng mga Judio, Apatnapu't anim na taon ang ginugol sa pagtatayo ng templong ito, at itatayo mo ba ito sa tatlong araw? Ngunit ang tinutukoy niya ay ang templo ng kaniyang katawan. Kaya nang siya'y muling mabuhay mula sa mga patay, naalaala ng kaniyang mga alagad na sinabi niya ito sa kanila; at pinaniwalaan nila ang Kasulatan, at ang salitang sinabi ni Jesus. Juan 2:13-22.

Ang templong Millerita ay itinayo sa loob ng apatnapu't anim na taon mula 1798, sa pagtatapos ng unang hulang dalawang libo limandaan at dalawampung taon ang haba, at natapos makalipas ang apatnapu't anim na taon, sa katuparan ng ikalawang hulang dalawang libo limandaan at dalawampung taon ang haba noong 1844. Ang apatnapu't anim na taóng iyon ay nagsimula sa pagdating ng unang anghel at nagtapos sa pagdating ng ikatlong anghel, sapagkat sinabi ni Cristo na ang kaniyang templo ay ibabangon sa loob ng tatlong araw. Kung hindi mo ibig makita ang mga katunayang ito, iyon ay dahil sa dalawang pangunahing suliranin, bukod pa sa mga suliraning maaaring umiiral sa isang pusong ayaw at hindi nagbalik-loob. Ang unang suliranin ay ayaw mong lapitan ang Salitang propetiko mula sa pananaw na ang kasaysayan ay nauulit. Hindi ka historisista. Ang isa pang suliranin ay ang kawalan ng kakayahang ilapat ang mga salitang sagisag na itinala sa loob ng Salita ng Diyos ng mismong Salita ng Diyos. Ang mga pasimula ng lahat ng hulang ito ay tumutukoy sa wakas, at palagi nilang tinutukoy ang higit pa kaysa sa simpleng mga kasaysayang nauulit.

Sinasabi ng Bibliya na tayo ay templo ng Espiritu Santo, at ang templong ito (ang katawan) ay binubuo ng apatnapu't anim na kromosoma. Ipinababatid sa atin ng mga siyentipikong nag-aaral sa nasabing apatnapu't anim na kromosoma na ang dalawampu't tatlong kromosomang panlalaki at ang dalawampu't tatlong kromosomang pambabae ay nakapulupot sa isang protinang hugis-krus.

Sa Daniel kabanata labindalawa ay may tatlong magkakaugnay na propesiya tungkol sa panahon; ang una'y tumutukoy sa pagkakalat ng kapangyarihan ng banal na bayan, na kumakatawan sa "pitong panahon" ng Levitico dalawampu't anim. Ang pagkakalat ng kapangyarihan ng banal na bayan na natupad sa kanila ay dalawang libo't limandaan at dalawampung taon, ngunit sa Daniel kabanata labindalawa ay ang huling kalahati lamang ng panahong iyon ang tinutukoy. Inilalarawan nito si Daniel bilang hindi nakauunawa sa kahulugan ng pahayag.

At aking narinig ang lalaking nakadamit ng lino, na nasa ibabaw ng mga tubig ng ilog, nang itinaas niya ang kaniyang kanang kamay at ang kaniyang kaliwang kamay sa langit, at nanumpa sa pamamagitan niya na nabubuhay magpakailanman na ito'y sa isang panahon, mga panahon, at kalahating panahon; at kapag kaniyang natapos nang pangalatin ang kapangyarihan ng sambayanang banal, matatapos ang lahat ng mga bagay na ito. At ako'y nakarinig, ngunit hindi ko naunawaan: nang magkagayo'y sinabi ko, O aking Panginoon, ano ang magiging wakas ng mga bagay na ito? Daniel 12:7, 8.

Inilalarawan ng Daniel 12 ang mensaheng inalisan ng tatak sa panahon ng wakas, na naganap noong 1798. Sa bahaging ito si Daniel ay kumakatawan kay William Miller, ang pangunahing sagisag ng mga pantas sa kasaysayang iyon. Si Miller ang unang pinatnubayan sa propesiya ng dalawang libo limang daan at dalawampung taon ng Levitico 26, at sa mga talatang pito at walo siya ay kumakatawan sa mga pantas na dapat pagtugmain ang katotohanang ang dalawang libo limang daan at dalawampung taóng pagkakalat ay walang pasubaling kinikilala bilang pagkakalat na isinagawa ng Diyos sa Kaniyang bayan.

At kung sa kabila ng lahat ng ito ay hindi pa rin kayo makikinig sa akin, parurusahan ko kayo nang makapito pa dahil sa inyong mga kasalanan. At babaliin ko ang kapalaluan ng inyong kapangyarihan; at gagawin kong parang bakal ang inyong langit, at parang tanso ang inyong lupa. Levitico 26:18, 19.

Ang "kapalaluan" ng sinaunang Israel ay nang pinahintulutan silang itakwil ang Diyos bilang kanilang Hari at pumili ng isang haring tao. Ang kanilang kapalaluan, na humahadlang sa pagbagsak (Kawikaan 16:18), ay ang kanilang pagnanais na maging tulad ng lahat ng mga kahariang sumasamba sa diyus-diyosan sa kanilang paligid. Ang pag-aalis muna ng Hilagang Kaharian at saka ng Timugang Kaharian ay siyang pagkakatanggal ng kapangyarihan (hari) noong 723 BC at 677 BC, ayon sa pagkakasunod-sunod.

Kinatawan ni Miller ang mga pantas na nakaunawa sa pagdami ng kaalaman na naalisan ng tatak sa mga naunang talata ng Daniel labindalawa, at sa mga talata pito at walo siya ay inilarawan bilang hindi nauunawaan ang ugnayan ng isang libo at dalawang daan at animnapung taon sa dalawang libo at limang daan at dalawampung taon ng pagkakalat ng bayan ng Diyos. Si Daniel ay kumakatawan sa bayan ng Diyos sa katapusan ng Adbentismo, gayundin si Miller sa pasimula ng

Adbentismo. Sa katapusan ng Adbentismo, umiiral ang gayunding suliranin, sapagkat nang isinantabi ng Adbentismo ang pagkaunawa ni Miller sa "pitong panahon" napilitan silang kilalanin lamang ang isang libo at dalawang daan at animnapung taon bilang ang Madilim na Panahon. Ang mga pantas sa wakas ay may kahalintulad na suliraning dapat lutasin, gaya ng inilalarawan nina Daniel at Miller. Bakit ginagamit ang terminolohiya ng Levitico dalawampu't anim upang ilarawan ang tatlo at kalahating panahon sa halip na pitong panahon?

Hindi kailanman lubos na naresolba ni Miller ang suliraning ito, ngunit noong 1856 ang huling "bagong propetikong liwanag" ay iniharap sa isang serye ng anim na artikulo na hindi kailanman natapos, na tumukoy sa "pitong panahon" bilang kumakatawan sa tatlo't kalahating taon ng paganong Roma na yumurak sa literal na Israel ng Diyos, na sinundan ng tatlo't kalahating taon ng Roma ng kapapahan na yumurak sa espirituwal na Israel. Makalipas ang pitong taon, ganap na itinakwil ng Adventismo ang lahat ng liwanag ng "pitong panahon," na naghanda ng suliraning ito para sa mga pantas sa panahon ng wakas noong 1989, kung kailan, gaya ng inilarawan sa Daniel labing-isa, talata apatnapu, ang mga bansang kumakatawan sa dating Unyong Sobyet ay tinangay ng kapapahan at ng Estados Unidos.

Ang unang liwanag na ibinigay kay Miller ay tinanggihan noong 1863, at ang huling liwanag hinggil sa paksa ay ibinigay ni Hiram Edson sa anim na artikulong iyon. Ang mga artikulong iyon ay itinigil, at makalipas ang pitong taon (ulit) ay isinantabi ang kapangyarihan ng makabagong Israel upang tularan ang mga iglesyang sumasamba sa mga diyus-diyosan na ilang taon bago noon ay wastong natukoy bilang mga anak na babae ng Babilonia. Ang 'pitong ulit' ng Levitico dalawampu't anim, bilang isang doktrinang propetiko, ay naging batong katitisan, at ang kapalaluan ng sinaunang Israel, gaya ng isinasagisag ng kanilang pagnanais na si Saul ang maghari sa kanila bilang hari, ay naulit. Kinakatawan ni Jesus ang wakas sa pamamagitan ng pasimula.

Ang aklat ni Daniel ay tumutukoy din sa isang 1,290-taóng hula, kasama ang isang 1,335-taóng hula, na kapwa nagsisimula sa pag-alis sa "the daily" noong 508. Ang pag-alis sa "the daily" ay kumakatawan sa pag-aalis ng pagtutol ng paganong Roma sa pag-angat ng kapangyarihang papal noong 538. Nagkaroon ng tatlumpung taóng panahon ng paglipat bago iluklok ang kapangyarihang papal sa luklukan ng sanlibutan noong 538, at pagkatapos ay nagwakas ang natitirang 1,260 na taon noong 1798. Ang tatlumpung taon ng paglipat mula sa isang kaharian tungo sa susunod ay tumutukoy sa mga huling taon ng pamumunong papal na humantong sa pagluklok sa luklukan ng sanlibutan noong 1798 ng ikaanim na kaharian ng hula sa Biblia. Ang pasimula ng 1,290-taóng hula ay tumutukoy sa isang paglipat mula sa isang kaharian ng hula sa Biblia tungo sa kasunod na kaharian ng hula sa Biblia, gaya rin ng wakas ng hulang iyon.

Ang isang libo't tatlong daan at tatlumpu't limang-taong propesiya na nagsimula sa pag-aalis ng "the daily" noong 508 ay nagwakas noong 1843.

At mula sa panahong aalisin ang palagiang handog, at ilalagay ang kasuklam-suklam na nagpapatiwangwang, ay magkakaroon ng isang libo dalawang daan at siyamnapung araw. Mapalad ang naghihintay at umaabot sa isang libo tatlong daan at tatlumpu't limang araw. Daniel 12:11, 12.

Ang hula ng isang libo't tatlong daan at tatlumpu't limang taon ay nagtapos noong 1843, at sinasabi ni Daniel na mapapalad ang mga "naghintay" hanggang sa matupad ang hulang iyon. Ganito naman ang sabi ni Kapatid na White.

Mapapalad ang mga matang nakakita ng mga bagay na nakita noong 1843 at 1844.

Ibinigay na ang mensahe. At hindi dapat ipagpaliban ang pag-uulit ng mensahe, sapagkat natutupad na ang mga tanda ng panahon; ang pangwakas na gawain ay dapat maisakatuparan. Isang dakilang gawain ang magaganap sa maikling panahon. Isang mensahe ang malapit nang ibigay ayon sa pagtatakda ng Diyos, na lalago at lalawak hanggang sa maging isang malakas na sigaw. Kung magkagayo'y tatayo si Daniel sa kaniyang itinakdang bahagi, upang magbigay ng kaniyang patotoo.

Samakatuwid, ang pasimula ng propesiya ng isang libo't tatlong daan at tatlumpu't limang taon ay tumutukoy sa isang paglipat mula sa relihiyon ng paganismo tungo sa relihiyon ng papalismo, at sa gayon ay tinutukoy ang isang paglipat mula sa Protestantismo tungo sa Protestantismong Millerita.

Yaong mga Adventista na tumatanggi sa mga saligang katotohanan ng Adventismo ay itinatakwil ang lahat ng mga hulang may takdang panahon na inilahad ng mga Milerita, maging ang dalawang libo't tatlong daang taon ng Daniel 8:14. Maaaring mariin nilang itanggi ang katotohanang ito, ngunit maipakikita sa lohikal na paraan na ang katotohanang ito ay totoo; subalit iba ang aking punto sa kasalukuyan, kaya't iiwan ko muna iyan habang sinisikap nating dalhin ang artikulong ito sa isang konklusyon.

Ang pagkakapangalat ng "maluwalhating lupain" ng Juda noong 677 BC ay kumakatawan sa pagyurak sa "hukbo" sa Daniel 8:13, 14, at tumuturo sa pagtatatag ng makabagong maluwalhating lupain, ang Estados Unidos. Ang dalawang libo't tatlong daang taon ng mga kaparehong talata ay nagsimula noong 457 BC, at kumakatawan sa pagyurak sa "santuwaryo."

Nang magkagayo'y narinig ko ang isang banal na nagsasalita, at ang isa pang banal ay nagsabi sa banal na yaong nagsasalita, Hanggang kailan ang pangitain tungkol sa palaging handog, at sa pagsalangsang ng pagkatiwangwang, na kapuwa ang santuario at ang hukbo ay ibinibigay upang yurakan? At sinabi niya sa akin, Hanggang sa dalawang libo at tatlong daang araw; kung magkagayo'y malilinis ang santuario. Daniel 8:13, 14.

Ang 677 BC at 457 BC ay mga petsang magkakaugnay sa pamamagitan ng ugnayan ng bayan ng Diyos at ng santuwaryo ng Diyos. Noong Oktubre 22, 1844, muling pinagsama ng Diyos nang sabay ang hukbo at ang santuwaryo. Ang dalawang daan at dalawampung taon sa pagitan ng 677 BC at 457 BC ay sumasagisag sa isang kapanahunan na kung kailan itinatatag ng Diyos ang isang palatandaan na kumakatawan sa pagdagdag ng liwanag. Noong Oktubre 22, 1844, dumating ang liwanag ng ikatlong anghel, nagsimulang magningning ang liwanag ng santuwaryo, at naroon ang isang hukbo upang ipahayag ang liwanag.

Sa linyang propetiko na nagpapakilala sa tatluhang pakikidigma na kinasangkutan nina Satanas at Cristo, nalimbag ang King James Bible noong 1611. Eksaktong dalawang daan at dalawampung taon pagkaraan, noong 1831, unang inilathala ni William Miller ang kanyang mensahe:

“Sa loob ng siyam na taon, nakumbinsi si William Miller na nararapat niyang ihatid ang kaniyang mensahe sa mga iglesia; ngunit naghintay siya, umaasang may kinikilalang awtoridad na ipahayag ang mabuting balita tungkol sa malapit nang pagdating ng Tagapagligtas. Sa gayong paghihintay, napatunayan lamang niya ang katotohanan ng mensahe; mayroon silang pangalan na sila’y buhay, ngunit sila’y mabilis na namamatay. Noong 1831, ibinigay ni Miller ang kaniyang unang pangaral hinggil sa mga propesiya.” Steven Haskell, *The Seer of Patmos*, 77.

Iningatan ng Diyos ang mga banal at wastong orihinal na teksto na ginamit upang mabuo ang Bibliya. Pagkatapos ay inilabas Niya ang Kanyang Bibliya noong 1611. Pagkatapos ay nagbangon Siya ng isang mensahero na gagamit ng mga tuntuning natagpuan, nahango, at itinatag sa loob ng Bibliya upang maihayag ang mensahe ng unang anghel. Noong 1831, ang mensahe ni Miller ay isinapormal, gaya ng mensahe sa kasaysayan ni Cristo na isinapormal ni Juan Bautista, gaya ng pagsasapormal ng mensahe sa bawat kilusang repormatibo. Ang mensahe ni Miller, ang mensahe ng unang anghel na nagpapahayag ng pagbubukas ng paghuhukom, ay tuwirang pinagtitibay sa pamamagitan ng paglalapat ng makahulugang takdang panahon na dalawang daan at dalawampung taon. Ito ang mensaheng babala sa pasimula ng ikaanim na kaharian sa propesiya ng Bibliya—ang Estados Unidos.

Noong 1996, nagsimula ang ministryo ng Future for America, at ang mensahe ng ikatlong anghel na nabuksan noong 1989—ang mensaheng tumutukoy sa paggaling ng nakamamatay na sugat ng kapapahan at sa nalalapit na batas sa Linggo—ay inilathala sa isang magasin na pinamagatang *The Time of the End*. Ang mensahe sa katapusan ng Adventismo ay naipormalisa, gaya rin ng naipormalisa ang mensahe sa pasimula. Sa pasimula, ang mensahe ay nakaangkla sa panahon at kumakatawan sa higit pang pag-unlad ng mga katotohanang nakapaloob sa Salita ng Diyos. Noong 1996, dalawang daan at dalawampung taon matapos ang pagsilang ng Estados Unidos noong 1776, ang mensahe sa katapusan ng Adventismo ay naipormalisa at kumakatawan sa higit pang pag-unlad ng mga mensahe ng tatlong anghel.

Habang ating tinatalakay ang magkakasabay na kasaysayan ng Republikanong Sungay at ng Protestanteng Sungay sa loob ng kasaysayan ng ikaanim na kaharian ng propesiya sa Biblia, nararapat na maunawaan kung sino ang Protestanteng Sungay at kung sino ang hindi.

Pagsikapan mong maipakita ang iyong sarili na subok sa Diyos, isang manggagawang walang dapat ikahiya, na gumagamit nang wasto ng salita ng katotohanan. Ngunit ilagan mo ang mga usapang lapastangan at walang kabuluhan, sapagkat magbubunga ang mga ito ng lalo pang kawalang kabanalan. 2 Timoteo 2:15, 16.